

Sygn. akt IV Cz 141/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 kwietnia 2016r.

Sąd Okręgowy w S. Wydział IV Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mariusz Struski

Sędziowie SO: Andrzej Jastrzębski, Jolanta Deniziuk (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2016r. w S.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z urzędu w przedmiocie nadzoru nad egzekucją z udziału 1/6 w lokalu mieszkalnym stanowiącym odrębną nieruchomość położoną w U. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą KW nr (...)

w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. P. S. w sprawie Km(...)

z wniosku G.U.

przeciwko dłużnikowi J. P.

w przedmiocie planu podziału

na skutek zażalenia Komornika na punkt(...) postanowienia Sądu Rejonowego w S.z dnia 10 lutego 2016r. sygn. akt IX Co 500/14

postanawia:

oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

W punkcie (...) postanowienia, Sąd Rejonowy, trybie art. 759 § 2 kpc zmienił postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. P. S. wydane w sprawie Km (...) dnia 5 listopada 2015 roku w ten sposób, że uchylił pkt (...) dotyczący ustalenia należności podatkowych w wysokości 249,04 zł.

Wskazał, iż w rozpatrywanej sprawie Komornik prowadzący egzekucję z przedmiotowej nieruchomości sporządził projekt planu podziału sumy uzyskanej z tej egzekucji z datą na dzień 11 stycznia 2016 roku.

W przedłożonym projekcie Sąd stwierdził nieprawidłowość polegającą na uwzględnieniu należności Skarbu Państwa – N. S.w S. z podatku VAT od sprzedaży przedmiotowej nieruchomości w wysokości 249,04 zł ustalonej prawomocnym postanowieniem komornika o kosztach z dnia 5 listopada 2015 roku.

Sąd podniósł w uzasadnieniu, iż w świetle przepisów kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o komornikach sądowych i egzekucji /Dz.U.2015.790 j.t./ zwanej dalej uoksie, koszty egzekucji obejmują:

1) należności wierzyciela z tytułu prowadzonej przeciwko dłużnikowi celowej egzekucji w postaci:

- a. zaliczek wykorzystanych na pokrycie wydatków gotówkowych (art. 40 uoksie);
 - b. wynagrodzenia fachowego pełnomocnika (art. 98 § 3 w zw. z art. 13 § 2 kpc);
 - c. kosztów koniecznych przejazdów do komornika (art. 98 § 2 w zw. z art. 13 § 2 kpc);
 - d. równowartości zarobku utraconego wskutek stawiennictwa u komornika (art. 98 § 2 w zw. z art. 13 § 2 kpc);
- 2) należności komornika z tytułu:
- a. wydatków gotówkowych poniesionych w toku egzekucji (por. art. 39 ust. 1 uoksie);
 - b. opłat egzekucyjnych należnych za prowadzenie egzekucji (por. art. 43 uoksie).

Podatek od towarów i usług z tytułu wykonywanych przez komornika czynności za wynagrodzeniem, do których należy m.in. wykonywanie orzeczeń sądowych w sprawach o roszczenia pieniężne, stanowiący należność Skarbu Państwa – N. S. w S., nie podlega w tej sytuacji zaliczeniu do „kosztów egzekucji” w rozumieniu przepisów K.p.c. oraz przepisów ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Podkreślił, iż wydatki gotówkowe oraz opłaty egzekucyjne zostały wyczerpująco wymienione przez ustawodawcę. Przepisy uoksie nie przewidują, że do opłat za czynności egzekucyjne dolicza się należny podatek od towarów i usług i że taką właśnie kwotę powinien uregulować podmiot zobowiązany do poniesienia opłat. Skoro ustawodawca wymaga, aby koszty egzekucji zostały ustalone przez komornika w postanowieniu (por. art. 770 kpc), nie ulega wątpliwości, że koszty egzekucji mogą objąć tylko te należności, które zostały wprost przewidziane w kpc oraz w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji. Powyższe skłoniło Sąd do przyjęcia, że podatek od towarów i usług składa się na koszty działalności egzekucyjnej komornika w rozumieniu art. 34 pkt 5 uoksie, które są pokrywane z uzyskanych opłat egzekucyjnych (por. art. 35 uoksie). Wobec tego stwierdził, iż brak jest podstaw do ujęcia tej należności w postanowieniu o kosztach egzekucji oraz w planie podziału sumy uzyskanej z przedmiotowej egzekucji.

Z uwagi na powyższe Sąd z urzędu w trybie art. 759 § 2 kpc zmienił postanowienie o kosztach wydane w sprawie Km (...) dnia 5 listopada 2015 roku w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie o ustaleniu podatku VAT, o czym orzekł jak w punkcie (...)postanowienia.

Wylimitowanie z planu podziału należności z tytułu podatku VAT skutkowało zwiększeniem sumy przypadającej do wypłaty na rzecz wierzyciela egzekwującego w sprawie Km (...) o kwotę 249,04 zł, która podlegała zaliczeniu na odsetki.

Zażalenie na powyższe postanowienie odnośnie punktu pierwszego złożył Komornik Sądowy . W obszernym uzasadnieniu ostatecznie zakwestionował stanowisko Sądu Rejonowego, które legło u podstaw zmiany postanowienia Komornika poprzez wylimitowanie opłaty Vat. Do zażalenia załączył kserokopie orzeczeń sądów oraz opinie prawne , mające uzasadniać stanowko o możliwości pobierania przez niego podatku VAT.

Sąd Okręgowy zważył co następuje

Za prawidłowe uznać należy stanowisko Sądu Rejonowego w S. w zakresie zmiany postanowienia Komornika z dnia 5.11.2015r. w części dotyczącej doliczenia należnego od opłaty egzekucyjnej podatku od towarów i usług (...) w wysokości 249,04 zł.

Sąd Rejonowy w S. przyjął, że Komornik nie był uprawniony do zwiększenia kosztów egzekucyjnych o kwotę podatku od towarów i usług (...). Według Sądu I instancji nie ma podstaw do obciążenia dłużnika dodatkowo kwotą podatku od towarów i usług skoro z przepisu art. 34 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji wynika, że, koszty działalności egzekucyjnej komornika obejmują m.in. koszty niezbędne do wykonywania czynności egzekucyjnych oraz czynności przewidziane przepisami ustawy, jeżeli nie są one pokrywane w trybie określonych w art. 39 ustawy (tj. w trybie zaliczkowym). W sposób oczywisty należny podatek od towarów i usług nie może być zaliczkowany przez wierzyciela,

gdyż zaliczce podlegają jedynie wydatki (np. koszty korespondencji, koszty operatu szacunkowego). Podatek VAT powinien być pokrywany z uzyskiwanych opłat egzekucyjnych, z zgodnie z art. 35 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. W opinii sądu rejonowego w sposób jednoznaczny ustawodawca przesądził, że koszty egzekucyjne opisane w art. 34 ustawy powinny zostać pokryte z przychodu uzyskanego z opłat egzekucyjnych, w tym zatem należy uznać mieści się więc kwota należnego podatku od towarów i usług. Kwota podatku nie może dodatkowo również obciążać dłużnika, a powinna być skonsumowana przez ustaloną opłatę stosunkową.

Zdaniem Sądu Okręgowego w S. zgodzić należy się z ogólną tezą stanowiska Sądu Rejonowego w S. że podatek VAT nie powinien obciążać stron postępowania, w niniejszej sprawie dłużnika. Zakres zarzutów zażalenia sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy podatek taki mieści się w opłacie egzekucyjnej albo powinien zostać doliczony do tej opłaty.

Sąd Okręgowy wie z urzędu, że za opinią samorządu zawodowego komorników tj. Krajowej Rady Komorniczej z dnia 15 września 2015r. zawierającą stanowisko w przedmiocie podatku VAT, według której zasadnym jest przyjęcie, że przewidziane w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2015 r., poz. 790) stawki opłat egzekucyjnych nie obejmują kwot podatku od towarów i usług (podatku VAT), zaś praktyczna realizacja Interpretacji Ogólnej Ministra Finansów z dnia 9 czerwca 2015 r. Nr PT1.050.1.2015. (...)19 w sprawie opodatkowania podatkiem od towarów i usług (podatkiem VAT) czynności wykonywanych przez komorników sądowych oznacza konieczność doliczenia tego podatku do opłat egzekucyjnych wynikających z ustawy, stały opinie przedstawiciela K. prof. W. M. i szefa Rady R. F.. W kierunku aprobującym te stanowiska stało także przywołane w zażaleniu komornika orzecznictwo sądów. W zdecydowanej większości wydane jednak sprzed opublikowania wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2015r., sygn. akt III ZS 10/15, w którym uchylono uchwałę Krajowej Rady Komorniczej z dnia 15 września 2015r. zawierającą opinię w przedmiocie podatku VAT. W opinii sądu II instancji, sądy powszechne nie mają jednak kognicji do oceny, czy wydana przez Ministra Finansów interpretacja ogólna z dnia z dnia 9 czerwca 2015 r. (nr PT.050.1.2015. (...)19) jest zgodna z prawem. Powinno to być przedmiotem rozstrzygnięcia sądów administracyjnych lub ewentualnie – Trybunału Konstytucyjnego. Uwagę taką poczynił także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 grudnia 2015r. i z tym stanowiskiem należy się zgodzić.

Warto jednak zasygnalizować, że istnieje akt prawny, który rozstrzyga, że ustalona cena jest ceną netto lub brutto. Jest to ustawa z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach. Przepis art. 3 ust. 1 pkt 1 tej ustawy stanowi, że w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług. Regulacja ta uzupełnia postanowienia ustawy o podatku od towarów i usług, zgodnie z którą podatnikiem tego podatku jest wykonawca usługi, sprzedawca towaru lub wykonujący inne czynności podlegające VAT. To świadczący usługę jest podatnikiem i odpowiada za zaległości podatkowe z tytułu niezapłaconego podatku. W obrocie zazwyczaj podaje się ceny netto, zaznaczając, że do ceny zostanie doliczona równowartość VAT obliczona według odpowiednich stawek. Są jednak czynności, gdzie podawanie ceny netto jest niemożliwe ze względu na to, że cena ma charakter urzędowy. Oznacza to, że cena podana dla odbiorcy jest ustalona przez organy władzy państwowej i należność nie może przekroczyć kwoty wynikającej z przepisu prawa. Taka cena stanowi zgodnie z przepisami o cenach cenę urzędową, która jest zgodnie z art. 9 ustawy o cenach ceną maksymalną, chyba że organ administracji publicznej, w przepisach wydanych na podstawie ustawy, ustali inaczej. Organy administracji publicznej zezwalają niekiedy jednak wprost w aktach normatywnych na powiększenie maksymalnej ceny urzędowej o podatek od towarów i usług. Przykładem może być rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z dnia 5 listopada 2015 r.). W rozporządzeniu tym przepis zezwala na powiększenie urzędowej ceny maksymalnej o należny podatek od towarów i usług. Stawki maksymalne są odpowiednikami urzędowych cen maksymalnych w myśl przepisów o cenach. W sprawach, w których strona korzysta z pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu przepis par. 4 ust. 3 rozporządzenia stwierdza, że opłatę, o której mowa w ust. 1, podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności na podstawie przepisów o podatku od towarów i usług. Przepis ten pozwala na zatem wprost na powiększenie maksymalnej ceny urzędowej o należny podatek od towarów i usług. Brak takiego przepisu prowadziłby do tego, że wynagrodzenie zasądzone przez sąd byłoby niższe o o równowartość VAT, który adwokat musiałby zapłacić

z własnych środków. W przypadku adwokatów jednak taka okoliczność nie zachodzi. Jednocześnie w innym akcie prawnym tj. rozporządzeniu ministra sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej również wprowadza urzędowe ceny maksymalne. Już sam tytuł tego aktu prawnego dokładnie określa, że stawki w nim określone są cenami maksymalnymi. W rozporządzeniu nie przewidziano możliwości podwyższenia przez notariuszy maksymalnych cen urzędowych (tzn. taksy notarialnej) o równowartość należnego podatku od towarów i usług. Rozporządzenie w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej nie daje notariuszom prawa do podwyższania maksymalnych cen urzędowych o należny podatek od towarów i usług, ponieważ brak w tym akcie postanowień analogicznych do rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie, co sprawia, że notariusze nie mogą podwyższać maksymalnych cen urzędowych na swoje usługi o kwotę należnego VAT. Minister sprawiedliwości w rozporządzeniu nie zezwolił notariuszom na doliczanie należnego podatku od towarów i usług do taksy notarialnej. Podatek VAT musi być zatem zawarty w opłacie pobieranej przez notariusza za dokonane czynności, co oznacza, że brak podstawy do powiększaniu opłaty notarialnej. Podobnie brak podstaw możliwości uznania do niezbędnych kosztów procesu kwoty podatku VAT doliczonej do ustalonego według norm przepisanych w odniesieniu do wynagrodzenia adwokata z wyboru stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 7 kwietnia 2016 r., sygn. akt SK 67/13 (vide: strona internetowa TK). Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 98 § 3 ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego w związku z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w zakresie, w jakim do niezbędnych kosztów procesu podlegających zwrotowi od strony przegrywającej sprawę nie zalicza kwoty podatku od towarów i usług doliczonej do ustalonego według norm przepisanych wynagrodzenia adwokata z wyboru, jest zgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Przechodząc ponownie do głównego nurtu rozważań wskazać trzeba, że status prawny komorników sądowych jest szczególny. Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji komornik jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym. Komornik jest podmiotem uprawnionym do wykonywania czynności egzekucyjnych w sprawach cywilnych, a ponadto wykonuje inne czynności przekazane na podstawie odrębnych przepisów (art. 2 ust. 1 ustawy o komornikach). Czynności określone w art. 2 ustawy o komornikach, komornik wykonuje na własny rachunek (art. 3a ww. ustawy). Stosownie do art. 43 ustawy o komornikach, komornik pobiera opłaty egzekucyjne za prowadzenie egzekucji i za inne czynności, do których ma umocowanie. Koszty działalności egzekucyjnej komornik pokrywa z uzyskanych opłat egzekucyjnych (art. 35 ww. ustawy), a dodatkowo komornikowi przysługuje zwrot wydatków gotówkowych poniesionych w toku egzekucji, w zakresie określonym ustawą (art. 39 ust. 1 tej ustawy). W myśl art. 40 ust. 1 ustawy o komornikach na pokrycie wydatków komornik może żądać zaliczki od strony lub innego uczestnika postępowania, który wniósł o dokonanie czynności, uzależniając czynność od jej uiszczenia. Ponadto należy wskazać, że sąd rejonowy, przy którym działa komornik, przekazuje komornikowi sumy niezbędne na pokrycie wydatków w sprawach osób zwolnionych w tym zakresie od kosztów sądowych (art. 40 ust. 3). Relevantny jest także przepis art. 28 ustawy o komornikach stanowiący, że do komornika stosuje się przepisy o podatku dochodowym od osób fizycznych, o ubezpieczeniach społecznych oraz o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, dotyczące osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.

Nie ma zatem przepisu ustawowego, który stwierdzałby wprost, że komornik jest podmiotem zobowiązanym do płacenia podatku od towarów i usług od ustalonych opłat egzekucyjnych albo otrzymanych zaliczek. Przychody z opłat egzekucyjnych przeznaczone są, zgodnie z art. 35 ustawy o komornikach sądowych, na pokrywanie kosztów działalności egzekucyjnej komornika i na jego dochód z prowadzonej działalności. Wysokość opłaty pobranej na podstawie art. 49 ust. 1 tej ustawy w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych wynosi, co do zasady, 15% wartości wyegzekwowanego świadczenia, jednak nie mniej niż 1/10 (obecnie 338 zł) i nie więcej niż trzydziestokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego (obecnie około 101.400 zł). Jednocześnie jeśli nawet przyjąć za interpretacją ogólną Ministra Finansów z dnia 9 czerwca 2015 r. (nr PT.050.1.2015. (...).19), w której treści wskazano, iż wykonywane przez komorników sądowych czynności należy uznać za świadczenie usług za wynagrodzeniem podlegające opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług oraz, że do tych czynności nie ma zastosowania wyłączenie, o którym mowa w art. 15 ust. 6 ustawy o podatku od towarów i usług, a zatem podlegają one opodatkowaniu na

zasadach ogólnych ze skutkami interpretacji wchodzącymi w życie od 1 października 2015 r. to i tak powołane przepisy nie potwierdzają stanowiska żalącego się komornika, że podatek VAT nie winien zawierać się już w cenie za czynności egzekucyjne określone w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji regulującej wysokość kosztów egzekucyjnych. Doliczenie do opłaty egzekucyjnej 23% podatku VAT, od czynności komorniczych powinno być unormowane przez ustawodawcę w sposób precyzyjny i jednoznaczny, zwłaszcza w sytuacji, gdy w 2004 r. ten sam Minister Finansów stwierdził, że komornicy nie mają obowiązku płacenia podatku od towarów i usług, a judykatura sądów administracyjnych wskazywała, że komornicy jako funkcjonariusze publiczni nie prowadzą działalności gospodarczej i nie są przedsiębiorcami.

Tym samym, jeśli zakres zażalenia Komornika sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy podatek mieści się w opłacie egzekucyjnej albo powinien zostać doliczony do tej opłaty to uznać wypada, że dopóki ustawodawca nie nałoży wyraźnego ustawowego obowiązku uiszczania podatku VAT od ustalonej opłaty egzekucyjnej, pobieranie takiego podatku ponad nominalną sumę opłaty egzekucyjnej, ustaloną na podstawie obowiązujących przepisów, nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa. Na marginesie, pogląd, iż podatek mieści się w opłacie egzekucyjnej zgodny jest na moment orzekania przez sąd okręgowy z dostępnymi interpretacjami podatkowymi np. Izby Skarbowej w K. (nr (...)(...)), która stwierdza, że kwota otrzymanego przez komornika wynagrodzenia za świadczone usługi zawiera już podatek od towarów i usług. Aby zatem ustalić podstawę opodatkowania, należy odjąć od otrzymanej kwoty tj. od opłaty stosunkowej wartość podatku należnego. W tym wypadku komornik błędnie uznał, że podstawę opodatkowania będzie stanowić opłata stosunkowa o wartości określonej w przepisach ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, do której doliczył kwotę podatku należnego i którą obciążył dłużnika.

W tym stanie rzeczy, odmienne stanowisko zaprezentowane przez żalącego się w niniejszej sprawie Komornika nie zasługuje na aprobatę, gdyż jest niezgodne z przepisami ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz interpretacją przedstawioną przez organ podatkowy, choć rzecz jasna mającą wyłącznie walor interpretacji indywidualnej. Brak jest w tej sytuacji uzasadnienia dla żądania podwyższenia opłaty egzekucyjnej o podatek VAT.

Mając powyższe na względzie zażalenie jako niezasadne, na podstawie art. 397 kpc w zw. z art. 385 kpc i art. 13§2 kpc, nalazło oddalić.